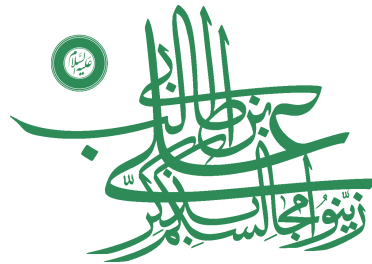

شیعه را بشناسیم

شیعه

شیعه

شیعه

عقاید	
اصول	توحید • نبوت • معاد یا قیامت عدل • امامت
فروع	نماز • روزه • خمس • زکات • حج • جهاد • امر به معروف • نهی از منکر • تولی • تبری
عقاید برجسته	مهدویت: غیبت (غیبت صغری، غیبت کبری)، انتظار، ظهور و رجعت • بداء • شفاعت و توسل • تقیه • عصمت • مرجعیت، حوزه علمیه و تقلید • ولایت فقیه • متعه • شهادت ثالثه • جانشینی محمد • نظام حقوقی
شخصیت‌ها	
چهارده معصوم	محمد • فاطمه • علی • حسن • حسین • سجاد • باقر • صادق • کاظم • رضا • جواد (تقی) • هادی (تقی) • عسکری • مهدی
صحابه	سلمان فارسی • مقداد بن اسود • میثم تمار • ابوذر غفاری • عمار یاسر • بلال حبشی • جعفر بن ابی‌طالب • مالک اشتر • محمد بن ابوبکر • عقیل • عثمان بن حنیف • کمیل بن زیاد • اویس قرنی • ابویوب انصاری • جابر بن عبدالله انصاری • ابن عباس • ابن مسعود • ابوطالب • حمزه • یاسر • عثمان بن مظعون • عبدالله بن جعفر • خباب بن ارت • اسامه بن زید • خزیمه بن ثابت • مصعب بن عمیر • مالک بن نویره • زید بن حارث زنان: فاطمه بنت اسد • حلیمه • زینب • ام کلثوم بنت علی • اسماء بنت عمیس • ام ایمن • صفیه بنت عبدالمطلب • سمیه
علماء	روحانیان شیعه
مکان‌های متبرک	
مکه مکرمه و مسجد الحرام • مدینه منوره، مسجد النبی و بقیع • بیت‌المقدس و مسجد الاقصی • نجف اشرف، حرم علی بن ابی‌طالب و مسجد کوفه • کربلای معلی و حرم حسین بن علی • کاظمین و حرم کاظمین • سامرا و حرم عسکریین • مشهد مقدس و حرم علی بن موسی‌الرضا دمشق و زینبیه • قم و حرم فاطمه معصومه • شیراز و شاه چراغ • آستانه اشرفیه و سید جلال‌الدین اشرف • ری و شاه عبدالعظیم مسجد • امامزاده • حسینیه	
روزهای مقدس	
عید فطر • عید قربان (عید اضحی) • عید غدیر • محرم (سوگواری محرم)، تاسوعا، عاشورا و اربعین • عید مبعث • میلاد پیامبر • تولد ائمه • ایام فاطمیه	
رویدادها	
رویداد مباحله • غدیر خم • سقیفه بنی‌ساعده • فدک • رویداد خانه فاطمه • قتل عثمان • جنگ جمل • جنگ صفین • جنگ نهروان • واقعه کربلا • مؤتمر علماء بغداد • حدیث ثقلین • حدیث کساء • آیه تطهیر • شیعه‌کشی	
کتاب‌ها	
قرآن • نهج‌البلاغه • صحیفه سجادیه کتاب اربعه: الاستبصار • الکافی • تهذیب‌الاحکام • من‌لایحضره‌الفقیه مصحف فاطمه • مصحف علی • اسرار آل محمد وسائل الشیعه • بحار الأنوار • الغدیر • مفاتیح الجنان مجمع البیان • تفسیر المیزان • کتب شیعه	
شاخه‌ها	
دوازده‌امامی (اثنی‌عشری) • اسماعیلیان • زیدیه	
منابع اجتهاد	
کتاب (قرآن) • سنت (روایات پیامبر و ائمه) • عقل • اجماع	

شیعه یکی از مذاهب دین اسلام است.

تعریف در لغت و اصطلاح

شیعه در لغت بر دو معنا اطلاق می‌شود، یکی توافق و هماهنگی دو یا چند نفر بر مطلبی، و دیگری، پیروی کردن فردی یا گروهی، از فرد یا گروهی دیگر.^{[1][2]} در زبان عربی در اصل به معنای یک، دو یا گروهی از پیروان است. در قرآن این لفظ چندین بار به این معنا به کار رفته‌است. برای نمونه در آیه ۱۵ سوره قصص درباره یکی از پیروان موسی از عنوان شیعه موسی^[3] و در جای دیگر از ابراهیم به عنوان شیعه نوح یاد می‌کند.^[4] در تاریخ اسلام لفظ شیعه، به معنای اصلی و لغوی‌اش برای پیروان افراد مختلفی به کار می‌رفت. برای مثال، گاهی از شیعه علی بن ابی‌طالب و گاهی از شیعه معاویه بن ابی‌سفیان نام برده شده. اما این لفظ به تدریج معنای اصطلاحی پیدا کرد و تنها بر پیروان علی که به امامت او معتقدند اطلاق می‌شود.^[5] و با تعالیم جعفر بن محمد به صورت یک مذهب مستقل درآمد.

واژه شیعه در زمان حیات پیامبر از طرف ایشان به دوست داران علی بن ابی‌طالب گفته شد. پس از وفات پیامبر کسانی که معتقد به اولویت علی ابن ابی‌طالب برای خلافت بودند شیعه نامیده می‌شدند. تمایز این گروه از دیگر مسلمین تا زمان امام پنجم شیعیان فقط در محبت به اهل بیت و اعتقاد به شایستگی انحصاری آنها برای حکومت مسلمین بود. از زمان امام پنجم شیعیان - محمد بن علی ملقب به باقر - به تدریج شیعه به عنوان یک مکتب مجزای فقهی حقوقی درآمد. در زمان امام ششم - جعفر ابن محمد صادق - با گسترش مباحث کلامی شیعیان (پیروان ایشان) از نظر کلامی نیز در کنار معتزله و اشاعره مکتب ویژه خود را پایه‌گذاری کردند.^[6] از زمان امام ششم شیعیان (شیعیان غیر زیدی) - جعفر ابن محمد صادق - و به دلیل پرهیز ایشان از تلاش برای دستیابی به قدرت سیاسی در سایه جدال بین امویان و عباسیان در بین غالب شیعیان اعتقاد چنین بود که تا زمان قیام قائم آل محمد (که شناخته شده نبود) تغییری در وضعیت سیاسی شیعیان ایجاد نخواهد شد و به همین دلیل شیعیان تا سالها بعد همواره از امامان بعدی در مورد اینکه قائم هستند یا نه پرس و جو می‌کردند.^[7]

اکنون «شیعه» در اصطلاح به آن عده از مسلمانان گفته می‌شود که به خلافت و امامت بلافصل علی معتقدند، و بر این عقیده‌اند که امام و جانشین پیامبر اسلام از طریق نص شرعی تعیین می‌شود، و امامت علی و دیگر امامان شیعه نیز از طریق نص شرعی ثابت شده‌است.^{[8][9]} همچنین است که از جابر بن عبدالله انصاری نقل شده است:

ما نزد رسول الله بودیم که علی بن ابی‌طالب وارد شد در این هنگام پیامبر فرمودند: «قسم به کسی که جان من در قبضه قدرت اوست این مرد (اشاره به علی) و شیعه او روز قیامت رستگارانند» آنگاه بود که آیه خیر البریه نازل شد.^[10]

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾ (سوره بینه-آیه ۷)

باورها

باورهای سازمان‌یافته و کلامی شیعه امروز بر این است که تبیین و تفسیر امر دین پس از پیامبر و اداره امور مسلمانان بر عهده اشخاصی است، که از سوی خدا معین شده و دارای ویژگیهایی همچون عصمت و عدالت هستند، این افراد امام نامیده می‌شوند. نخستین امام شیعیان علی است. بر پایه باور شیعه، اصول دین شیعیان پنجگانه‌است و علاوه بر سه اصل دین توحید، نبوت و معاد به دو اصل دیگر یعنی عدل و امامت نیز باور دارند. اصل عدل بین شیعیان و معتزله تا حدی مشترک است و اصل امامت ویژه این مذهب است. شیعیان همچنین مانند بسیاری دیگر از فرق اسلامی بر معاد جسمانی بسیار تاکید دارند و گرچه برخی شبهه‌ها و احتمالات درباره روحانی بودن معاد مطرح شده‌است، اما همواره از طرف علمای شیعه و سنی از جمله شیخ طوسی، خواجه نصیرالدین طوسی و امام محمد غزالی جواب داده شده و بر جسمانی بودن معاد تاکید شده‌است، تا آنجا که ابن سینا با آنکه معاد را در دو صورت جسمانی و روحانی قابل تصور می‌داند، اما می‌گوید: ... معادی که در شرع نقل شده‌است، راهی برای اثبات آن جز از طریق شرع و تصدیق اخبار پیامبر نیست. و آن معاد نیست که برای بدن است...^[11] اگرچه قرن‌ها پس از وی، صدرالمتألهین شیرازی به اثبات آن فائق آمد. و در واقع اینکه، این ضرورت در دین، اعتقاد به معاد جسمانی است نه معاد مادی و طبیعی.^[12]

همچنین شیعیان قرآن را کتابی محفوظ می‌دانند^[13] و همه آنها مدعی پیروی از قرآن و سنت محمد هستند و بخاطر پیروی از سنت پیامبر اسلام و دستور خداوند- شیعه تعیین جانشین پیامبر را تنها ویژه خدا و پیامبر می‌داند.

باور به ظهور یا بازگشت منجی (نجات دهنده) و موعود در اکثر فرق اسلامی و همچنین دیگر ادیان روشن و غیرقابل کتمان است، آنچنانکه یهودیان چشم به راه پادشاه بنی‌اسرائیل اند و مسیحیان به بازگشت عیسی باور دارند، در باورهای زرتشتیان، بودیسم و برخی دیگر ادیان نیز می‌توان گونه‌های مشابه این باور را یافت، در فرق اسلامی، مخصوصاً فرق شیعه، در قرون پس از اسلام، این باور بسیار رایج و مشهود بوده‌است. کیسانیه قائم را محمد حنفیه فرزند دیگر علی بن ابیطالب می‌دانند، اسماعیلیه نیز قائم را اسماعیل فرزند ارشد جعفر بن محمد صادق می‌دانند. اما باور شیعیان اثنی عشری، این است که منجی آخرالزمان از آل محمد است و او را قائم آل محمد یا مهدی می‌نامند و معتقدند او آخرین و امام دوازدهم شیعیان، حجت بن حسن عسکری است.

اعتقاد به رجعت به معنای زنده شدن بعضی از مردگان در این دنیا و در هنگام ظهور مهدی، از دیگر باورهای شیعه‌است، برخی از علمای شیعه، رجعت را از ضروریات شیعه نمی‌دانند، اما هیچیک بدلیل ادله عقلی و نقلی و قرآنی آن را انکار نمی‌کنند. اگرچه برخی ادیان و حتی فرق اسلامی به گونه‌هایی از بازگشت به زندگی پس از مرگ در اشکال مختلفی چون بازگشت روح در بدنی دیگر یا به تناسخ یا بشکل حلول باور دارند، اما دیدگاه بخصوص شیعه در رجعت، یکی از بزرگ‌ترین تفاوت‌های شیعه با دیگران است، بدین معنی که شیعیان نه تنها به معاد جسمانی باوری عمیق دارند، بلکه معتقدند که در آخر زمان و پس از

ظهور قائم آل محمد،

برخی از انبیاء مانند عیسی مسیح و اولیاء خدا مانند مالک اشتر و برخی از امامان شیعیان و همچنین برخی از اشیاء و بدکاران دورانهای بشری رجعت نموده، به دنیا باز می‌گردند. بدین ترتیب در آخرالزمان، نیکوکاران بر دنیا حکمرانی نموده و بدکاران به مجازات خواهند رسید.

امامت

شیعه معتقد است قرآن و سنت پیامبر اسلام برای ایمان حقیقی لازم و کافی است. یک مسلمان برای شناخت وظیفه خود و سلوک به سوی خدا در هر زمان نیازمند پیشوایی است، که راه شناس و درستکار باشد و او را به سوی خدا راهنمایی کند؛ در غیر این صورت هر کس بر اساس تشخیص شخصی‌اش امر دین را تفسیر می‌کند و همراه می‌گردد. این پیشوا حجتی است که توسط خدا انتخاب و توسط پیامبر و امامان پیشین به مسلمانان معرفی می‌گردد. بنابراین امامت مفهومی بسیار بنیادی است و امام ویژگیها و مسئولیت‌های متعددی از جمله تبیین و تفسیر دین و هدایت مردم دارد. خلافت پایین مرتبه‌ترین سطح وظایف امام است و تنها وقتی امام به خلافت دست می‌یابد که مسلمانان او را بخواهند و باری نمایند. چنانکه علی در زمان خلافت می‌گوید:

«اگر نبود حضور حاضران و اقامه حجت به واسطه یاران و اگر نبود عهدی که خدا از آگاهان گرفته‌است تا بر ستمگری ظالم و ستم بر مظلوم آرام نگیرند، افسار شتر خلافت را وا می‌نهادم. (خلافت را نمی‌پذیرفتم).»^[14]

در بین اکثریت علما و عامه شیعه چنین پنداشته می‌شود که امامان نایبان پیامبر در حکومت و معتبرترین مفسران قرآن و سنت پیامبر محسوب می‌شوند. امامان به دلیل دارا بودن مقام قرب و بندگی خدا منشا برکات الهی دانسته می‌شوند اما اعتقاد به نیابت آنها در خلقت، تقسیم رزق و تشریح را به عنوان غلو یا زیاده روی می‌دانند. در تمام ادوار حتی در زمان حیات امامان شیعه افراد و گروه‌هایی معتقد به وجود کاملاً فراطبیعی برای امامان بودند. این گروه‌ها به صورت رسمی همواره در اقلیت بودند اما برخی از اعتقادات و روایات آنها پس از دوره غیبت وارد اعتقادات عامه شیعیان شد.^[15]

حکومت اسلامی

از نظر شیعه، حکومت تنها از آن خدا است و هر حاکمی که از جانب خداوند حکم نکند و فرمانش حق نباشد (غیر معصوم باشد)، لزوماً به باطل حکم کرده و طاغوت می‌باشد. (چرا که بعد از حق چیزی جز باطل نیست)^[16] و دروغ زن به خدا و پیامبر او و غاصب ولایت آنها خواهد بود و مخالفت با آن واجب است، مگر از باب تقیه. بنابراین، شیعیان معتقدند که خداوند امامانی را از جانب خود تعیین و مشخص نموده است و تنها آنان شایستگی تشکیل حکومت و قرار گرفتن در رأس آن را دارا می‌باشند و اطاعت از هر حاکمی غیر از ایشان، شرک تلقی شده و موجب جاودانگی در آتش خواهد شد.^{[17][18][19][20][21][22][23][24][25][26][27][28][29][30][31][32][33][34]}

نظریهٔ ولایت فقیه که توسط برخی شیعیان مطرح شده است نیز تنها ناظر به زمان غیبت بوده و تحت عنوان «اضطرار» پذیرفته می‌شود. در نگاه شیعیان خداوند در تمامی زمانها یک نفر را به عنوان امام و سرپرست الهی قرار داده است و زمین هرگز از «حجت» خالی نیست اما این راهبران الهی، همانگونه که در بالا گفته شد، تنها زمانی دست به تشکیل حکومت می‌زنند که اقبال و خواست عمومی برای این امر وجود داشته باشد. شیعیان علت عدم ظهور و تشکیل حکومت آخرین امامشان - که وی را منجی می‌خوانند- را نیز عدم خواست واقعی مردم برای تشکیل حکومت الهی می‌دانند.^[35]

عصمت

نوشتار اصلی: عصمت

واژه «عصمت» در لغت عربی به معنای نگاه داشتن، حفاظت و ممانعت است.^[36] اما این کلمه در اصطلاح علم کلام، به معنای مصونیت از گناه یا لغزش برای برخی از انسان‌ها مانند پیامبران و امامان آمده‌است. نظریه عصمت در مورد امامان شیعه نخستین بار توسط هشام ابن حکم از متکلمین مهم شیعه و از اصحاب امام ششم شیعیان پیشنهاد شد.^[37] دانشمندان علم کلام اسلامی مانند خواجه نصیر الدین طوسی در کتاب تجرید الاعتقاد و علامه حلی در شرح تجرید، به این نکته اشاره کرده‌اند که بحث عصمت در سه سطح مطرح می‌گردد:

سطح اول: عصمت به معنای باز دارندگی از اشتباه در ابلاغ رسالت. در این زمینه دانشمندان علم کلام اعم از اهل تشیع و اهل تسنن، عصمت به معنای یادشده را در مورد پیامبر اسلام تایید می‌کنند. زیرا آیه سوم از سوره نجم با صراحت این امر را بیان کرده‌است که هرگز پیامبر از روی هوا و هوس سخن نمی‌گوید و سخن او چیزی جز وحی الهی نیست.^[38]

سطح دوم: عصمت به معنای باز دارندگی از گناه و معصیت. در این زمینه عموم علمای علم کلام شیعه، معتقد به عصمت پیامبران و امامان و فاطمه زهرا هستند.^[39]

سطح سوم: عصمت به معنای باز دارندگی از هرگونه لغزش و اشتباه. در این زمینه میان دانشمندان علم کلام شیعه اتفاق نظر نیست، اما از نظر اکثریت آنان، پیامبر اسلام، دخترش فاطمه زهرا و ائمه شیعیان در مرتبه‌ای قرار دارند که از هر گونه خطا و اشتباه مبرا می‌باشند. از این رو به آنان معصوم گفته می‌شود. در مقابل اکثریت یادشده، برخی از دانشمندان شیعه مانند شیخ صدوق در مبحث "سهو النبی"، صدور لغزش‌های کوچک در قضایای شخصی و غیر مبحث ابلاغ و حی و رسالت را محال نمی‌شمارند.^{[40][41][42][43]}

زیر شاخه‌های شیعه

دین اسلام در اصل دارای یک مذهب و یک مرام بوده است. اما این دین به مرور زمان به زیر شاخه‌های بسیار دسته‌بندی گردید. شیعیان نیز از سده دوم هجری به بعد به چندین زیرگروه منشعب شده‌اند. امروز بیشتر شیعیان را «شیعیان دوازده امامی (اثنا عشری)» تشکیل می‌دهند. مهم‌ترین مذاهب دیگری که از شیعه منشعب شده‌اند، عبارت‌اند از اسماعیلیان، زیدیه، کیسانیه، واقفیه و فطحیه. تمام این مذاهب علی‌رغم تفاوت‌های آشکار اعتقادی و فقهی در مسأله ضرورت «امامت» اشتراک نظر دارند. البته تفسیر هر یک از امام و مصداق آن منحصر بفرد است.

مفاتیح‌العلوم شیعیان را به شش زیرگروه بخش می‌کند، اثنی عشری معتقد به دوازده امام، زیدیه (پیروان زید بن علی)، کیسانیه (پیروان کیسان غلام علی بن ابیطالب)، عباسیه (منسوب به آل عباس بن عبدالمطلب)، غالیه، و امامیه. وی امامیه را به ۷ تیره تقسیم می‌کند، ناؤوسیه (منسوب به عبدالله بن ناؤوس)، مفضلیه (منسوب به مفضل بن عمر)، قطعیه (که وفات موسی بن جعفر را تأیید کرده‌اند)، شمطیه (منسوب به یحیی بن اشمط)، واقفیه (که در امامت موسی بن جعفر متوقف شده‌اند و وی را زنده می‌دانند)، مبطوره، و احمدیه (منسوب به احمد بن موسی بن جعفر که وی را امام هشتم خود می‌دانند). در کتاب فرهنگ فرق اسلامی از دکتر محمدجواد مشکور زیرشاخه‌های بیشتری برای شیعه ذکر شده است.

فرقه غالب

شیعه دوازده امامی در ابتدای قرن بیست و یکم، بزرگترین شاخه از فرق شیعه است.^[44]

خاستگاه

همه شیعیان معتقد به انتخاب امامت توسط خدا و ابلاغ آن توسط پیامبر هستند و بنابراین بر اساس حدیث غدیر (و آیاتی چون آیه ولایت^[45] و آیه تطهیر^[46] و احادیث متواتر دیگر، همچون حدیث منزلت و حدیث ثقلین^[47]) علی را امام بر حق می‌دانند، اما اهل سنت به شورا اعتقاد دارند، که هیچ سندی از طرف پیامبر در مورد انتخاب وصی بعد از او به وسیله شورا در دست نیست.

شیعیان بر این باورند که محمد در زمان حیاتش، جانشین پس از خود را تعیین کرد و پسر عمو و دامادش علی بن ابیطالب را به عنوان وصی و خلیفه پس از خود اعلام نمود. شیعیان بر این باورند که اساس و خاستگاه شیعه، دفاع از اسلام و ولایت و عدل است.

همچنین شیعیان در اثبات حقانیت خود به روایاتی از پیامبر اسلام در منابع اهل سنت استناد می‌کنند، که در آنها به «شیعه علی» اشاره شده است. از جمله سیوطی سنی مذهب روایت می‌کند زمانی پیامبر رو به علی کرد و گفت: «سوگند به آن که جانم به دست اوست این شخص - علی - و کسانی که شیعه و پیرو اویند در قیامت رستگارند.»^[48] علامه امینی از علمای شیعه است که از محبوبیت خاصی در میان شیعیان برخوردار است. وی تمامی روایات درباره واقعه غدیر را از کتب اهل سنت جمع‌آوری نموده و در چهل مجلد الغدیر منتشر نمود.

برخی، تشیع را به فردی بنام عبدالله بن سبا نسبت می‌دهند. اگرچه برخی از تواریخ و «کتب ملل و نحل»، وی را از غالیان شیعه و مؤسس فرقه سبائیه می‌دانند که قائل به الوهیت علی بوده است و بهمین دلیل مورد لعن و تکفیر علی بن ابیطالب واقع شده است و حتی برخی اخباری نقل می‌کنند که وی و پیروانش، بدستور علی در آتش سوزانده شده‌اند. مرتضی عسکری در کتاب خود و همچنین برخی از خاورشناسان و حتی علمای سنی در قرون اخیر، عبدالله بن سبا فردی خیالی و ساخته و پرداخته مخالفان شیعه می‌دانند.^[49]

برخی از اهل سنت، نظیر شیخ شلتوت، مفتی اعظم الازهر معتقدند که تقلید از فقه مذهب جعفری، نظیر مذاهب چهارگانه اهل سنت معتبر است.^[50]

امامان شیعیان دوازده امامی

اکثریت شیعه، را شیعه امامیه یا اثنی عشری (دوازده امامی) تشکیل می‌دهد، از آنجا که آنان جانشینان پیامبر اسلام را ۱۲ نفر می‌دانند، اثنا عشریه (دوازده امامی) نامیده شده‌اند.^[51]

نام و خصوصیات امامان دوازدهگانه در احادیثی که از پیامبر اسلام روایت شده، بیان گردیده است. آنان عبارتند از:

1. امام علی بن ابی طالب امیرالمومنین
2. امام حسن بن علی
3. امام حسین بن علی (سید الشهدا)
4. امام علی بن الحسین (سجاد/زین العابدین)
5. امام محمد بن علی (باقر)
6. امام جعفر بن محمد (صادق)
7. امام موسی بن جعفر (کاظم)
8. امام علی بن موسی (رضا)
9. امام محمد بن علی (تقی)
10. امام علی بن محمد (نقی)

11. امام حسن بن علی (حسن عسکری)

12. امام حجت بن الحسن (المهدی)

فقه

نوشتار اصلی: فقه امامیه

مذهب فقهی شیعیان دوازده‌امامی به فقه امامیه مشهور است.

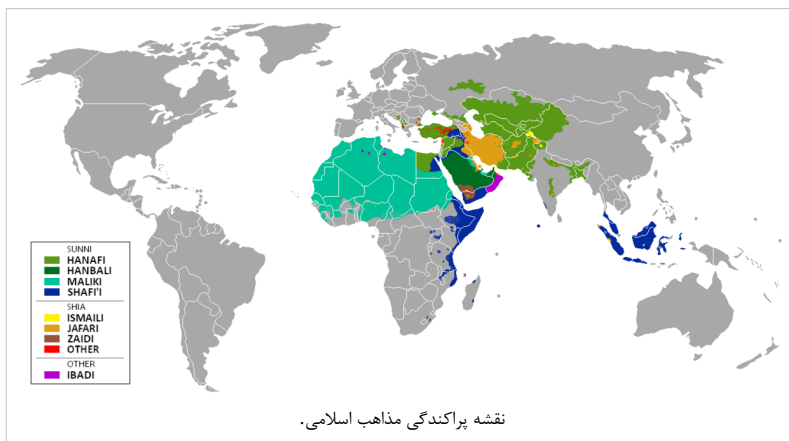
علایم ظاهری شیعیان

در روایتی از حسن بن علی العسکری نقل شده است: «شانه و علامت مؤمن (شیعه) پنج چیز است: ۱- ۵۱ رکعت نماز [در شبانه‌روز] خواندن (۱۷ رکعت واجب و ۳۴ رکعت مستحبی و نافله روزانه)، ۲- زیارت کردن امام حسین در روز اربعین، ۳- انگشتر را در دست راست نمودن، ۴- پیشانی را در سجده بر خاک نهادن، ۵- بسم الله الرحمن الرحیم را [در نمازها] بلند گفتن.»^[52]

یکی دیگر از نشانه‌های ظاهری شیعیان شهادت دادن به ولایت و خلافت بلافضل علی بن ابیطالب و امامان بعد از او در اذان (با ذکر اشهد ان علیاً ولی الله یا نظایر آن) می‌باشد؛ که شهادت ثالثه نامیده می‌شود. البته گواهی دادن به ولایت علی بن ابیطالب در اذان به عنوان استحباب و تبرک گفته می‌شود و از اجزای اصلی اذان نیست. گر چه شهادت به ولایت علی بن ابی طالب در این زمانه شعار مذهب شیعه محسوب می‌شود، ولی برخی مراجع تقلید معتقدند که این عبارت باید طوری گفته شود که شبیه جملات اذان و اقامه نگردد.

جغرافیای تشیع

نوشتار اصلی: جغرافیای تشیع

شیعیان حدود ۱۶٪ تا ۳۰٪ از کل جمعیت مسلمانان را تشکیل می‌دهند.^[53] بیشتر شیعیان دوازده‌امامی در هند، ایران، عراق، جمهوری آذربایجان، لبنان، افغانستان، پاکستان و کشورهای حاشیه خلیج فارس مانند یمن و بحرین زندگی می‌کنند. بر اساس آمار سیا ورلد فکت‌بوک ۸۹ درصد مردم ایران^[54] تا ۶۰ تا ۶۵ درصد مردم عراق،^[55] ۸۵ درصد مردم جمهوری آذربایجان^[56] و ۳۰ درصد مردم کویت^[57] و ۲۰ تا ۳۰ درصد مردم افغانستان^{[58][59]} و ۱۶ درصد مردم امارات متحده عربی^[60] شیعه دوازده‌امامی هستند. از شیعیان لبنان، عربستان سعودی، بحرین و قطر آمار دقیقی در دست نیست. همچنین بنابر آمار ۲۰٪ مردم پاکستان^[61] شیعه هستند که بخشی از آنها بخصوص در کشمیر، اسماعیلی هستند. شیعیان یمن، عمدتاً از زیدیه هستند، اما از آنان نیز آمار دقیقی در دست نیست. همچنین ۲۰ درصد از مردم شیعه ترکیه موسوم به علویون و شیعیان سوریه نیز علوی هستند.

مراجع تقلید شیعه

نوشتار اصلی: مراجع تقلید شیعه

کتاب‌شناسی

نوشتار اصلی: فهرست کتاب‌های شیعه

- المحول کافی
- هن لا یحضره الفقیه
- تهذیب
- المختصر
- بهار الانوار

6.
7.
8.

فروع کافی

التعدير

آثار الشيعة الامامية

نگارخانه

مرکز اسلامی شیعیان شهر ممفیس در
تنسی. [62]

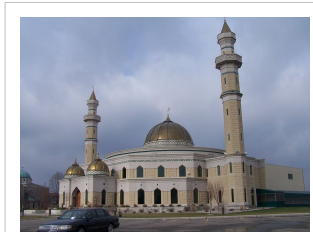
مرکز تعلیمات اسلامی شیعیان
(مدرسه راهنمایی و دبیرستان) در
هیوستون، تگزاس [63]

اربعین در کربلا

مقبره احمد بن موسی الکاظم
(شاهچراغ) در شیراز

مرکز اسلامی آمریکا، بزرگترین مرکز اسلامی
تشیع در آمریکا

منابع

- Mohammad A. Shomali. *Shi'i Islam. Origins, Faith & Practices* [64]. London: ICAS. ISBN ۱-۹۰۴۰۶۳-۱۱-X.
- محمد علی شمالی، شیعه شناسی مقدماتی. چاپ دوم. قم: مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۴. شابک ۰-۰۰۸-۰۰۸-۴۱۱-۹۶۴.
- محمد خطیبی و دیگران، فرهنگ شیعه. چاپ اول. قم: انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۸۵. شابک ۷-۷۳-۸۷۶۹-۹۶.
- الشهرستانی، محمد بن عبدالکریم. الملل و النحل. بیروت: دارالمعرفة، ۱۴۰۴ ه. ق.
- علامه سید محمد حسین حسینی طهرانی، دوره علوم و معارف اسلام، قسمت امام شناسی، انتشارات علامه طباطبائی، مشهد مقدس.
- سید علی حق شناس، ساختار سیاسی اجتماعی لبنان و تاثیر آن بر پیدایش جنبش امل، تهران، ۱۳۸۸، انتشارات سنا.

پانویس

- [1] الشيعة القوم الذين تجمعوها على امر، و كل قوم اجتمعوا على امر فهم شيعة، و كل قوم امرهم واحد يتبع بعضهم رأى بعض هم شيع. لسان العرب، كلمة شيع.
- [2] الميزان، ج ۱۷، ص ۱۴۷.
- [3] قصص/ ۱۵
- [4] صافات/ ۸۳
- [5] >محمد علی شمالی، شیعه شناسی مقدماتی، ص ۱۵.
- [6] مدرسی طباطبائی، مکتب در فرایند تکامل، شابک ۵-۷۵-۸۱۶۱-۹۶۴-۳۲-۲۹ صفحه
- [7] مدرسی طباطبائی، مکتب در فرایند تکامل، شابک ۵-۷۵-۸۱۶۱-۹۶۴-۴۰-۳۵ صفحه
- [8] اوائل المقالات، ص ۲۵.
- [9] شهرستانی، الملل و النحل، ج ۱، ص ۱۴۶.
- [10] مجمع البیان، ج ۱۰، ص ۴۱۶ (<http://lib.eshia.ir/12023/10/415/0000000000>)
- [11] دوره معاد شناسی، علامه سید محمد حسین حسینی طهرانی، جلد ۶، ص ۶۴، به نقل از آخر الهیات شفا اول فصل معاد، بوعلی سینا.
- [12] برگرفته از دوره معاد شناسی، جلد ۶، علامه سید محمد حسین حسینی طهرانی، انتشارات علامه طباطبائی، ص ۱۳۸.
- [13] اقوال علما و اساطین مذهب تشیع در نفی تحریف قرآن (<http://www.hojjat.net/defa08.htm>)
- [14] فیض الاسلام، ترجمه و شرح نهج البلاغه، خطبه ۳، ص ۵۲.
- [15] مدرسی طباطبائی، مکتب در فرایند تکامل، شابک ۵-۷۵-۸۱۶۱-۹۶۴-۱۰۶ صفحه

- [16] سورة مبارکه یونس/۳۲
- [17] لؤلؤ الشيعه ص ۲۱۱
- [18] اللؤلؤ فی الإمامه ج ۱ ص ۱۰۳
- [19] لؤلؤ الشيعه للحر العاملي ج ۲۷ ص ۱۳۲
- [20] نظرات المستقيم للبياضی ج ۱ ص ۶۳
- [21] اللؤلؤ الطوسي ص ۴۱۷
- [22] اللؤلؤ الشيعه الطوسي ص ۵۷
- [23] اللؤلؤ الشيعه الطوسي رحمه الله ص ۶۳۴
- [24] الاختصاص للشيخ المفيد رحمه الله ص ۲۵۹: عن أبي جعفر عليه السلام قال: قال الله تبارك وتعالى: لأعدنين كل رعية في الإسلام أطاعت كل إمام ليس من الله وإن كانت الرعية بارة تقيه
- [25] اقتادات للشيخ الصدوق رحمه الله ص ۷۶
- [26] الغدير للعلامة الأميني رحمه الله ج ۱۱ ص ۵۶، كه روايات را از مسند احمدبن حنبل نقل می کند
- [27] اللؤلؤ للشيخ الكليني رحمه الله ج ۱ ص ۳۷۳ الى ۳۷۵
- [28] نعمة للشيخ المفيد رحمه الله ج ۱ ص ۸۱۱
- [29] ميزان للعلامة الطباطبائي رحمه الله ج ۴ ص ۳۹۷
- [30] أصب ص ۱۸
- [31] ابتداء المصطفى للطبري رحمه الله ص ۲۱۷
- [32] أوائل الآيات لشرف الدين الحسيني رحمه الله ج ۱ ص ۹۶
- [33] اقتاد الإمامية للمظفر رحمه الله ص ۱۱۲
- [34] وسائل الشيعه للحر العاملي رحمه الله ج ۱۱ ص ۴۷۱؛ باب واجب بودن تقيه نزد حاكم غير الهی (در شرایط خاص)
- [35] باب الغيبة، محمد بن إبراهيم النعماني رحمه الله باب ۱۰
- [36] المنجد في اللغة/ماده «عصم»
- [37] مدرسي طباطبائي، مكتب در فرايند تكامل، شابك ۹۶۴-۸۱۶۱-۷۵-۵ صفحه : ۳۹
- [38] و ما ينطق عن الهوى، ان هو الا وحى يوحى/قرآن/سوره نجم/آيه ۳
- [39] تجريد الاعتقاد/نصير الدين طوسي/مبحث عصمت
- [40] الغدير، ج ۳، ص ۲۹۸-۲۹۷
- [41] ارنيماشناسي، ص ۳۷۶-۳۷۷
- [42] اهدت و رهبرى، ص ۷۶-۷۵
- [43] ايس مسائل كلى امامت، ص ۲۲۸-۲۲۷
- [44] دانشنامه بریتانیکا، مدخل شيعه (http://www.britannica.com/EBchecked/topic/540503/Shiite): "The largest Shi'ite sect in the early 21st century was the Ithnā' Ashariyyah"
- [45] آيه ۵۵، از سوره ۵: المائدة.
- [46] أواخر آيه ۳۳، از سوره ۳۳: الأحزاب.
- [47] ر. ك. به دوره امام شناسي، علامه سيد محمد حسين حسيني طهراني، انتشارات علامه طباطبائي.
- [48] سيوطي (دانشمند سني مذهب)، «درالمنثور» ذيل «آيه ۷ سوره بينه»
- [49] بحثی از آن در مقاله غلات (غالبان) آورده شده است.
- [50] طهراني، امام شناسي، ج ۳ (http://www.maarefislam.com/doreholomvmaarefislam/bookscontent/imamshenasi/imam3/imam3.6.htm)
- [51] الشهرستاني، الملل والنحل: ج ۱ ص ۱۷۳. ناشر: دار المعرفه - بيروت.
- [52] تهذيب الاحكام، ج ۶، ص ۵۲؛ مصباح، كفعمي، ص ۶۴۸.
- [53] دانشنامه بریتانیکا (http://www.britannica.com/eb/table?tocId=9394911)
- [54] گزارش سالانه CIA در مورد ايران (http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/ir.html#People)
- [55] گزارش سالانه CIA در مورد عراق (http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/iz.html#People)
- [56] Administrative Department of the President of the Republic of Azerbaijan - Presidential Library - Religion (http://files.preslib.az/projects/remz/pdf_en/atr_din.pdf)
- [57] گزارش سالانه CIA در مورد كويت (http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/ku.html#People)
- [58] گزارش سالانه CIA در مورد افغانستان (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html)
- [59] وب سايت رايزن بازرگاني سفارت ايران - درباره افغانستان (http://www.iranattache-afghan.ir/about-af)
- [60] گزارش سالانه CIA در مورد امارات متحده عربي (http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/ba.html#People)
- [61] گزارش سالانه CIA در مورد پاكستان (http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/pk.html#People)
- [62] الشيعه القوم الذين تجتمعوا على امر، و كل قوم اجتمعوا على امر فهم شيعه، و كل قوم أمرهم واحد يتبع بعضهم رأى بعض هم شيع. لسان العرب، كلمه شيع.
- [63] الميزان، ج ۱۷، ص ۱۴۷.
- [64] (http://www.islamic-college.ac.uk/icaspress/Books/origins.pdf)

پیوند به بیرون

- شفقتنا (پایگاه بین المللی همکاری های خبری شیعه) (<http://www.shafaqna.com/persian>)
- داندلود کتب رسمی شیعیان (<http://tarikhbook.ir/tag/§§§§§§§§§§>)
- وب گاه الشیعه (<http://www.al-shia.com/html/far>)
- پورتال شیعه (<http://www.shiportal.net>)
- پایگاه اطلاع رسانی شیعیان (<http://www.shiayan.ir>)
- پایگاه اسلامی شیعی رشد (<http://www.ros hd.org>)
- وب گاه خبری تحلیلی شیعه نیوز (<http://www.shia-news.com>)
- وب گاه مجمع جهانی شیعه شناسی (<http://www.shiastudies.com>)
- دوره علوم و معارف اسلام، مجموعه ای از نگرش، قانون و فرهنگ اسلام که از مبدأ تا معاد را پوشش داده است. (<http://www.maarefislam.com>)
- تشیع و ایران؛ رسول جعفریان (<http://www.hawzah.net/per/magazine/nm/008/nm00810.asp>)
- معرفی خطابه غدیر و اسناد و حواشی آن (<http://www.khetabeghadir.com/default.aspx>)
- اولین شبکه اجتماعی و جامعه مجازی شیعیان (<http://shianetwork.ir>)
- سنوالات شیعیان از اهل سنت (<http://www.sonnat.net>)
- گفتگوی آرام شیعه و سنی (<http://www.shia-sonni.com>)
- موسسه تحقیقاتی ولی عصر (عج) (<http://www.valiasr-aj.com>)

منابع مقاله‌ها و مشارکت‌ها

شیعه منبع: http://fa.wikipedia.org/w/index.php?oldid=11811208 همکاران: Ab2llah, Abbasrtr, Abtinb, Academycanada, Ageri, Ahlulbaytassembley, Ahmaad313, Ahmadahmadf, Aks12, Alborzagros, Alefba, Alfeqh, Ali Esfandiari, Alieseraj, Amin rkh, AmirArash, Amirhosseincam, Amirshahi.sm, Andolos, Animasola, Aparhizi, Ayda, B.sooshiant, Babadania, Babaketemadi, Barnita, Baxlookh, Behaafarid, Behtis, Bidabadi, Bihasel, Blue.Earth, BlueDevil, Bojnord, Bruno, Cobain, Coffeetalkh, CommonsDelinker, Ebraminio, Ekif, Elessar, Elmju, Elph, Esc2003, Eshraghi, Farhad.smart, Farvartish, Farzaaad2000, Fbyk, Flakture, Forwiki2, Gire 3pich2005, Gnosis, God's spirit, Godisnowhere, Grim reaper, H.b.sh, HAGHIGHAT, HANABAM, Hamed, Hamedvahid, Hamotahari, Hassanagha, Hbayat, Heravi, Hermion, Hesabkar, Janiman, In fact, In twilight, Info2006, Irnavash, Jangjoo, Kave, Kaveh, Kurd yaresan, Kutiti, Ladsgroup, Loghman apolo, Lookhot, Mardetanha, Masaeb, Maziarparizade, Mehdi 79, Mehran, Mmehdi.g, Mimshoar, Mobin gamshad, Mofdwiki, Mohamad61.20, Mohsens, Mojtbasani, Mparsa1372, Naskam, Nasser-sadeghi, Navid.k, Nersy, Nima.m1, Noors, Nooyan, Omid hendupur, Omid.sabz, Ooooooo, Pastorals2007, R0stam, Raamin, Ramtin, Reborn User, Reza789, Rooh23, S.sajjad.m, Sa.vakilian, Sadegh50ir, Sadeghhp, Samak, Sdfhkjdbhoppiozcxzcxvvdvdfk, Senemmar, Sepehrnoush, Serpico, Shervinafshar, Shirkhan, SiarFisher, Sina12, Sky destroyer, Sobhanpe, Sonnat مهدی، ارزنگ، اشکان، ج، بنده ای از بندگان الله، بنده خدا، تسلیم، تهرانی ها، تبراژه، حسام، حسین، حقیوی، خندان، خورسندی، دانیل، درفش کاویانی، روسام، رهگذر غریب، روزبه، زرشک، سندیاب، سیمرغ، طاها، ظهیری، عرفان خان، عمر فرشید پور، فردای ایران، مائقی، مانی، محمد، رضا، محمد67، محمدیان، مصاحب، میرزا ابراهیم، نوید آرین، هرمزان، همان، پویا، ک، عباسعلیان، 242 ویرایش‌های ناشناس

منابع تصویر، مجوزها و مشارکت‌ها

پرونده:Hadith Ali.svg منبع: http://fa.wikipedia.org/w/index.php?title=Hadith_Ali.svg=پرونده:Hadith_Ali.svg مجوز: Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 همکاران: User:P30Carl
 پرونده:Madhhab_Map2.png منبع: http://fa.wikipedia.org/w/index.php?title=Madhhab_Map2.png=پرونده:Madhhab_Map2.png مجوز: Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 همکاران: Ghibar
 Image:Memphis AlRasool.JPG منبع: http://fa.wikipedia.org/w/index.php?title=Memphis_AlRasool.JPG=پرونده:Memphis_AlRasool.JPG مجوز: Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 همکاران: Zereshk
 Image:IEC Houston facade.JPG منبع: http://fa.wikipedia.org/w/index.php?title=IEC_Houston_facade.JPG=پرونده:IEC_Houston_facade.JPG مجوز: Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 همکاران: Zereshk
 Image:Kerbela Hussein Moschee.jpg منبع: http://fa.wikipedia.org/w/index.php?title=Kerbela_Hussein_Moschee.jpg=پرونده:Kerbela_Hussein_Moschee.jpg مجوز: Public Domain همکاران: SFC Larry E. Johns, USA
 image:Copy of Shacheragh 881229 134.jpg منبع: http://fa.wikipedia.org/w/index.php?title=Copy_of_Shacheragh_881229_134.jpg=پرونده:Copy_of_Shacheragh_881229_134.jpg مجوز: ناشناخته همکاران: Amirskip4life, امیرحسین ذوالفقاری
 File:Islamic Center America.jpg منبع: http://fa.wikipedia.org/w/index.php?title=Islamic_Center_America.jpg=پرونده:Islamic_Center_America.jpg مجوز: GNU Free Documentation License همکاران: Anne B. Hood

اجازنامه

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0
 /creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0//